

Mottagare
Regionstyrelsen

Utveckling av Region Gotlands interna hållbarhetsarbete

Förslag till beslut

- Informationen godkänns.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade i juni 2022 (RF 2022-06-20 § 93) att *"Regionstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med övriga nämnder ta fram ett internt program för hållbar utveckling i Region Gotland, med regionstyrelsen som sammanhållande nämnd."*

Förvaltningen lämnar härmed en statusrapport av hur uppdraget genomförs. Utifrån uppdraget inleddes arbetet i april 2023 med att ta fram ett hållbarhetsprogram, i form av ett nytt styrdokument med mål till 2030. Regiondirektör fattade i februari 2024, tillsammans med koncernledningsgruppen, beslut om ändrad inriktning för uppdragets genomförande. Istället för ett helt nytt styrdokument tas ett utvecklingsprogram för Region Gotlands hållbarhetsarbete fram. Region Gotland har politiskt beslutade mål och prioriteringar som syftar till en hållbar utveckling på kort (2027) och lång (2040) sikt. Utvecklingsprogrammet innehåller en satsning på koncernövergripande verksamhetsutveckling, för att öka organisationens kapacitet att göra förflyttningar i riktning mot beslutade mål och prioriteringar på kort och lång sikt.

Ärendebeskrivning

Regiondirektören fick vid det senaste regionstyrelsemötet i uppdrag (RS 2024-09-05 § 255) att återkomma med en redogörelse för hur Regionfullmäktiges uppdrag avseende ett internt program för hållbar utveckling i Region Gotland (RF 2022-06-20 § 93) tas omhand. Uppdragets ska återrapporteras till regionstyrelsen i oktober 2024. I ärendet ges information om hur processen drivits så här långt och hur arbetet är upplagt för perioden 2024-2025.

Regionfullmäktiges uppdrag

Regionfullmäktige beslutade i juni 2022 (RF 2022-06-20 § 93) att *"Regionstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med övriga nämnder ta fram ett internt program för hållbar utveckling i Region Gotland, med regionstyrelsen som sammanhållande nämnd."*

I tjänsteskrivelsen pekade förvaltningen på utmaningen att få till stånd ett sammanhållet och systematiskt hållbarhetsarbete inom Region Gotland.

Förslaget var ett koncerngemensamt hållbarhetsprogram för Region Gotland med mål till 2030 för att ge organisationen en tydlig riktning på mellanlång sikt, på väg mot målen i Vårt Gotland 2040. I budget för 2023 fick regionstyrelseförvaltningen en förstärkning av anslaget, med sikte på perioden 2023-2030, för att hantera uppdraget.

Arbetets upplägg inledningsvis

Arbetet inleddes med inriktningen att ta fram ett helt nytt styrdokument med mål för hållbar utveckling till 2030. Regiondirektör beslutade om projektdirektiv i november 2022 och i december fick regionstyrelsen information om projektdirektivet och det planerade arbetet (RS 2022-12-14 § 422). Projektmålen handlade dels om ett hållbarhetsprogram, dels om utvecklade arbetssätt, ökad kunskap och kommunikation. Tanken var att under perioden 2023-04-01 till 2024-07-01 arbeta i projektform för att tydliggöra och skapa riktning och struktur för organisationens arbete med hållbarhet. Efter projekttiden skulle arbetet övergå till ordinarie strukturer, med den resursförstärkning som avsatts för fortsatt utvecklingsarbete.

Projektet startade i april 2023 och styrgruppen, med regiondirektör som ordförande, beslutade om en projektplan i juni 2023. Under hösten 2023 genomfördes aktiviteter enligt plan. Bland gjordes en genomgång av förvaltningarnas verksamhet kopplat till Agenda 2030. Varje förvaltningsledningsgrupp har också haft workshops för att identifiera sina väsentliga hållbarhetsfrågor.

Ändrad inriktning av uppdragets genomförande

Diskussioner som koncernledningsgruppen förde under hösten 2023 och början av 2024 mynnade ut i bedömningen att ett ytterligare styrdokument, ett hållbarhetsprogram med mål till 2030, inte skulle tillföra tillräcklig nytta. Region Gotland har redan politiskt beslutade prioriteringar och mål för en hållbar utveckling på kort sikt (2027) i Mål och budget och på lång sikt (2040) i Vårt Gotland 2040, samt ett antal styrdokument. Införandet av den nya styrmodellen har krävt tid för förankring och förståelse i organisationen. Ytterligare mål skulle sannolikt inte skapa ökad tydlighet. Däremot bedömdes behovet av utvecklade arbetssätt, ökad kunskap och kommunikation kvarstå – allt med syftet att integrera hållbarhet i ordinarie styrning och verksamhet.

Ett omtag gjordes för att på ett mer ändamålsenligt sätt uppfylla Regionfullmäktiges uppdrag om *ett internt program för hållbar utveckling i Region Gotland*, utifrån syftet att få till stånd ett mer systematiskt och sammanhållet hållbarhetsarbete. Regiondirektör fattade i februari 2024, tillsammans med koncernledningsgruppen, beslut (RS 2024/518) om att ändra inriktningen i arbetet från ett hållbarhetsprogram i form av ett styrdokument med mål och istället gå vidare med ett utvecklingsprogram för Region Gotlands hållbarhetsarbete.

Utvecklingsprogram för Region Gotlands hållbarhetsarbete

Syftet med ett utvecklingsprogram för Region Gotlands hållbarhetsarbete är att integrera principer och metoder för hållbar utveckling i organisationens dagliga

arbete och beslutsfattande. Det görs genom en satsning på koncernövergripande verksamhetsutveckling. Utvecklingsprogrammet är ett paraply för ett antal olika utvecklingsinsatser under perioden 2024-2030. En arbetsplan för perioden 2024-2025 beslutades av regiondirektör och koncernledningsgruppen i april 2024. Arbetsplanen ska löpande utvecklas och fyllas på framåt när ytterligare förbättringsområden identifieras och prioriteras.

Utvecklingsprogrammet ska öka organisationens kapacitet att göra förflyttningar i riktning mot beslutade mål och prioriteringar på kort och lång sikt, samt att rusta organisationen inför ökade krav på hållbarhetsrapportering. För att nå dit har följande utvecklingsområden identifierats för 2024 – 2025:

- Vad har organisationen för kapacitet idag?
Utvecklingsområde: Nulägesbild av Region Gotlands hållbarhetsarbete.
- För att nå förflyttning behöver en kultur utvecklas där mål och prioriteringar för hållbar utveckling är kända och där vi skapar en ”vi-känsla” och en stolthet. Det gör vi genom
Utvecklingsområde: Region Gotlands kommunikation om hållbar utveckling.
- För att nå förflyttning behöver medarbetare inom Region Gotland bygga gemensam kunskap om hållbar utveckling och lära av varandra. Det gör vi genom
Utvecklingsområde: Utbildning och kunskapshöjning.
- För att nå förflyttning behövs systematik och struktur som ger förutsättningar att dra åt samma håll, samarbeta effektivt och nå resultat. Det gör vi genom
Utvecklingsområde: Hållbarhet i styrning och ledning.
- Utöver dessa är upphandling ett viktigt utvecklingsområde för Region Gotland. Aktiviteter preciseras under hösten 2024 i dialog med RSF Inköpsenhet, inför 2025 eller senare i programmet.
Preliminärt utvecklingsområde: Hållbarhet inom inköp och upphandling.

Nedan en översikt av utvecklingsområden och aktiviteter i arbetsplanen för 2024-2025:

Nulägesbild av Region Gotlands hållbarhetsarbete <ul style="list-style-type: none">○ Väsentlighetsanalys för Region Gotland○ Kartläggning av nuläge utifrån SiS standard för styrning och ledning för hållbar utveckling○ Årlig självskattning av hållbarhetsarbetet○ Voluntary Local Report (VLR) för Region Gotland	Region Gotlands kommunikation om hållbar utveckling <ul style="list-style-type: none">○ Stärkt internkommunikation om Region Gotlands hållbarhetsarbete○ Stärkt externkommunikation om Region Gotlands hållbarhetsarbete○ Pilot: Att paketera kommunikationen utifrån regionfullmäktiges prioriteringar
---	--

Utbildning och kunskapshöjning	Hållbarhet i styrning och ledning
<ul style="list-style-type: none">○ Utbildningspaket hållbarhet<ul style="list-style-type: none">○ Digital utbildning hållbarhet○ Ta fram studiehandledning och erbjuda grupptillfällen○ Stående erbjudande till verksamheter: Koppla din verksamhet till de globala hållbarhetsmålen○ Chefsintroduktion hållbarhet○ Specifika utbildningsinsatser kopplat till hållbar utveckling: kommunikativt ledarskap samt utbildning för kommunikatörer	<ul style="list-style-type: none">○ Ta fram en hållbarhetspolicy för Region Gotland○ Stödja framdrift, process, lärande och uppföljning i regionfullmäktiges prioriteringar○ Utvärdera och utveckla metoder för hållbarhetsintegrering○ Synliggöra hållbarhet i mål och budget samt årsredovisning

Exempel på aktiviteter som har genomförts:

- tagit fram förslag till en hållbarhetspolicy, som visar Region Gotlands förhållningssätt till hållbar utveckling och ett systematiskt hållbarhetsarbete.
- upphandlat av en webbutbildning om hållbar utveckling, med en grundläggande del och en fördjupad del. Utbildningen kommer att vara tillgänglig för både medarbetare och förtroendevalda från och med 1 oktober 2024 till och med hela 2027.
- påbörjat kartläggning av nuläge för Region Gotland baserat på ”SIS standard för styrning och ledning för hållbar utveckling i kommuner och regioner”.
- löpande bidragit i att skapa förutsättningar för god intern samverkan i nätverken för regionfullmäktiges prioriteringar 2024-2027.
- samarbete med Wisbygymnasiet, utifrån deras satsning på Agenda 2030 och ett hållbarhetsprogram för skolan, genom föreläsningar för elever och för lärarkollegiet.
- fortsatt arbete med en väsentlighetsanalys (väsentliga hållbarhetsfrågor) för Region Gotland som helhet, baserat på det arbete som respektive förvaltning gjorde under 2023.
- lämnat exempel från Gotland till Nordregio och SKR i arbetet med den nu färdigställda [Nordic Voluntary Subnational Review 2024](#) (skickas till FN).
- deltar i SKR:s utvecklingsnätverk [Att styra med Agenda 2030](#) som pågår under perioden maj 2023- nov 2024.

Arbetsformer och styrning

Utvecklingsprogrammet drivs med en relativt liten programledning med många olika samarbetsytter. Programledning består av en programansvarig (100 %), en utvecklingsledare (80 %) och från och med augusti 2024 även ytterligare en utvecklingsledare (30 %) och en kommunikatör (50 %), det vill säga 2,6 årsarbetare. Det är viktigt att peka på att det inte är denna arbetsgrupp som ”gör hållbarhetsarbetet”, det görs på bred front i alla olika delar av Region Gotland .

Utvecklingsprogrammet är tänkt att fungera som en katalysator som ska hjälpa till att få tryck i frågorna.

Inledningsvis tar programledningen ett större ansvar för att initiera och driva utvecklingsinsatser, men alltid i samarbete med det arbete som sker i linjen. Efterhand kan specifika projekt eller uppdrag med egna direktiv och planer tillkomma inom utvecklingsprogrammet. Arbetet inom utvecklingsprogrammet behöver dra nytta av och arbeta genom Region Gotlands forum/nätverk för regionfullmäktiges prioriteringar och andra strategiska nätverk. Samtliga dessa är centrala samarbetsytor. Kvalitetsnätverket har en särskild roll eftersom utvecklingsprogrammet handlar om koncernövergripande verksamhets- och kvalitetsutveckling.

Regiondirektören är programägare och koncernledningsgruppen är styrgrupp för arbetet.

Beslutsunderlag

Beslut Regionfullmäktige RF 2022-06-20 § 93
Beslut Regionstyrelsen RS 2024-09-05 § 255
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-09-09

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör